

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Interview Drs. D.A. Benschop, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken

Varkevisser, G.; Halem, J. van

Citation

Varkevisser, G., & Halem, J. van. (2000). Interview Drs. D.A. Benschop, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. *Bestuurskundige Berichten*, 15(2), 3-5. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3234303>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3234303>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Inhoudsopgave

Interview met Staatssecretaris Benschop	3
Overheidsvoorlichting onder druk door snelle veranderingen	6
Interview met Daphne Smeets - Rijksvoorlichtingsdienst	10
Het huidige onderwijsbeleid: Karins Krokodillentranen	13
De Electronische Overheid, een kwestie van kiezen	17
Bezig zijn op het ministerie van VROM	21
Kopieerslaaf of God in Frankrijk	26
Managen	28
Renaissance of Public Administration	29
Het verhaal van een Postdoc	32
'Wir sind das Volk! Duitsland slimmer dan Nederland	34
Stage: Hamburg	36
<i>Opinie:</i>	
Jantje en z'n vriendjes	42
De Nederlandse institutionele politiek rot weg	43
Voorlichting, Verhulling en Propaganda	45
Persoonlijke Berichten	46
Bijlage - Nieuwsbrief	47
ALV - Solliciteer - Agenda - EL CID - Homepage	

Interview

Drs. D.A. Benschop, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken

Gert Varkevisser en Joost van Halem

Staatssecretaris Benschop gaf op 21 maart een gastcollege over 'Europa: verdiept of verbreed: de toekomst van de EU'. Het onderstaande interview is gehouden op basis van dit gastcollege en meerdere andere lezingen die te vinden zijn op de website van Buitenlandse Zaken.

Het Nederlands buitenland beleid staat bekend om domineeschap en koopmanschap. In uw lezing voor de Nederlandse Genootschap voor Internationale Zaken van 9 februari jongstleden sprak u over gepast zelfvertrouwen. Wat houdt dat zelfvertrouwen in?

We zijn ons bewust van de positie die we innemen, de rol die we spelen en kunnen spelen. Die positie is niet onbelangrijk, niet in Europa, niet in de wereld.

We zijn weliswaar klein in oppervlakte, maar voor elk ander criterium dat je voor een land kan bedenken zijn we groot of middelgroot.

Zestien miljoen inwoners, onze economie hoort bij de tien grootste van de wereld, we zijn de grootste landbouwexporteur van Europa, Schiphol is de vierde luchthaven van Europa, Rotterdam is de grootste haven van de wereld, vijftig procent van de Europese hoofdkantoren van bedrijven uit de VS zitten in Nederland. Kwantiteit is niet alles en we zijn zeker geen supermacht. Je moet dus op tijd er bij zijn, goede ideeën leveren, actief bondgenoten zoeken en coalities sluiten waar nodig.

Hoe wordt dit zelfvertrouwen overgezet in de praktijk?

Kwaliteit is dus belangrijk. Je moet er op tijd bij zijn, . . . Kwaliteit werkt

heel goed in de Europese Unie, dat krijgt weerklank. We zijn serieus betrokken, van het begin af aan al, behoren tot de founding fathers van de Unie. We worden serieus genomen, dat merk je ook aan de minister-president die gewaardeerd wordt door zijn collega's.

In een lezing gaf u aan dat de integratie meer dynamiek krijgt. U gaf aan dat het klassieke institutionele debat en het subsidiariteitsbeginsel aan betekenis verliezen, niet meer van deze tijd zijn. In de komende Inter Gouvernementele Conferentie wordt hier toch een debat over gevoerd. Wat is het voorstel van Nederland om dynamiek in de integratie te krijgen? Komt u met nieuwe agendapunten?

De opmerking over verlies aan belang van het subsidiariteitsbeginsel is een wel gelukte provocatie, die is bijzonder opgevalen. Waar het om gaat is dat een deel van de dynamiek optreedt boven nationaal niveau. Dat zie je bijvoorbeeld als er over kennis-economie gesproken wordt en over toepassing van ICT. *E-Europe, E-government, Life long learning*, een activerende verzorgingsstaat, bevordering van ondernemerschap, dat gaat het nationaal niveau te boven. Daar gaat het over op EU-niveau.

EU-lidstaten vergelijken hun beleid en inspanningen, leren van elkaar, nemen best practices van elkaar over. Dit is een nieuw niveau van samenwerking in de EU. Zo wordt gewerkt aan integratie, zonder dat er over het verschuiven van bevoegdheden tussen lidstaten, commissie en raad van ministers hoeft te worden gesproken. Dat vindt ik een interessante ontwikkeling.

subsidiariteit verliest aan betekenis

Ook op ICT gebied kunnen verschillende coalities in snelheid kan gevarieerd worden door verschillende coalities. Wordt de coalitie die in 'peer review' als beste uit de bus komt wordt via 'peer pressure' tot maat verheven?

Ja, maar in informele zin. Zoiets wordt niet geïnstitutionaliseerd, het is in beweging. Een land kan op een bepaald gebied de beste zijn, op een ander moment ingehaald worden door een ander en er dan er weer achter aanhollen. Het was het Zweedse model,

nu doen Nederland en het Verenigd Koninkrijk het goed. Zodra je over een 'model' begint is het voorbij, dan is de volgende al weer aan de beurt. Het is dat samenspel tussen competitie en coördinatie wat de Europese Unie nodig heeft. Je zou bijna kunnen spreken over dialectiek tussen competitie en coördinatie. Als je weet wat de ander beter doet, ga je het overnemen en kom je op een hoger niveau.

Wordt op deze manier de hoogste snelheid per definitie de maat?

Ik hoop het wel, het is ook goed. Ik merk dat ik het gelukkigst ben als niet die besluiten worden genomen die de grootste gemene deler zijn. Iedereen denkt dat dat gebeurt. Ik heb al een aantal keer meegemaakt dat als oriëntatiepunt de beste landen genomen worden. Dat zijn vaak de meest ambitieuze landen, de landen die het beste perspectief hebben. Daar willen we heen en hen willen we ook de meeste ruimte geven. Het is meer zo dat de anderen zich op hen oriënteren dan dat de ambitieuze landen naar beneden getrokken worden. We oriënteren ons op de snelste landen en dat is ook nodig.

In plaats van met heel EU te overlappen gaan een aantal coalities aan de slag zonder dat - Staatssecretaris Benschop onderbreekt - Nee, coalities hebben niets met peer review te maken. Benchmarking is het stellen van indicatoren, het leren van elkaar geldt voor alle 15, permanent, op gebied van onderwijs, sociale zekerheid, arbeidsmarktbeleid, ondernemerschap. De vraag of op bepaalde terreinen bepaalde samenwerkingsverbanden ontstaan is iets heel anders. Dat soort dingen worden niet geïnstitutionaliseerd. Duitsland leert nu van wat andere landen gedaan hebben. Door het bezuinigingspakket van minster Eichel, door belastingverlaging en belastinghervorming zal Duitsland bijt-

rekken. De groei zal toenemen, het begrotingstekort zal afnemen. Andere landen zijn al weer met andere vraagstukken bezig.

Denkt u dat elk land daartoe in staat is Ook al staat Duitsland boven aan de 'ranking', landen kunnen misschien wat betreft structuur of cultuur helemaal niet voldoen aan deze 'best practice'. Haken landen niet op een gegeven moment af?

Benchmarking wordt nu meer als een aansporing beschouwd, we proberen iedereen op te peppen. Voor een groot deel is het een vorm van beleidscompetitie. In de Europese Unie hebben we er allemaal belang bij dat iedereen goed presteert. Een sterk Nederland in een zwak Europa is tien keer minder aantrekkelijk dan

als oriëntatiepunt de beste landen

een sterk Nederland in een sterk Europa.

De as Bonn-Parijs is letterlijk en figuurlijk verdwenen, het Verenigd Koninkrijk wordt belangrijker. U stelt dat Nederland hierdoor meer kansen heeft, waarom?

Het spel is meer open geworden. Het is niet zo dat alles wat belangrijk is al voorgekookt is in de as Bonn-Parijs. Zowel Parijs, Berlijn als Londen kijken niet alleen naar elkaar maar ook naar andere spelers. Het geheel is een opener coalitiespel geworden. Kijk bijvoorbeeld naar de financiële onderhandelingen. Ik denk dat Den Haag nauwer met Parijs heeft samengewerkt dan dat Berlijn met Parijs heeft samengewerkt.

Wanneer de EU uitbreidt, zal met

name Duitsland daar een groot voordeel bij hebben. Nieuwe leden liggen allemaal aan de grens met Duitsland. Zij kan een dominantere rol in de unie gaan spelen waaraan Frankrijk tegengewicht zal willen bieden. Hierdoor kan instabiliteit in het EU-systeem ontstaan.

We gaan ook landen opnemen die niet helemaal stabiel zijn. Europa met meerdere snelheden, een Europa a la cart, is ook niet bevorderlijk voor de eenheid waarnaar de unie streeft zoals staat in artikel 1 van het verdrag. Kan je stabiliteit en een eenheid garanderen?

Je moet vragen waar Europa voor staat. Het is een aantal keer al enorm goed gelukt. Het historisch vijandschap tussen Duitsland en Frankrijk is opgelost door Europa. Een andere tegenstelling is die tussen Noord en Zuid-Europa. Eerst lagen de zuidelijke landen buiten de EU, nu zijn ze lidstaten geworden en worden ze ondersteund door de structuur- en cohesiefondsen (subsidie voor arme regio's in EU). Neem Italië of Spanje, daar waren interne tegenstellingen tussen regio's, die zijn overwonnen. Ook in de nieuwe lidstaten die toetreden zijn de verschillen groot. Ik heb er zelf vertrouwen in dat in het verband van de unie, met de hulp die geboden wordt, financieel en anderszins, deze landen zich sneller in de richting van de Europese kern ontwikkelen. Er is politieke wil voor nodig en politiek management van Europa om te zorgen dat deze processen goed verlopen. Ik heb niet het idee dat bijvoorbeeld Frankrijk daar sceptischer tegenover staat dan wij.

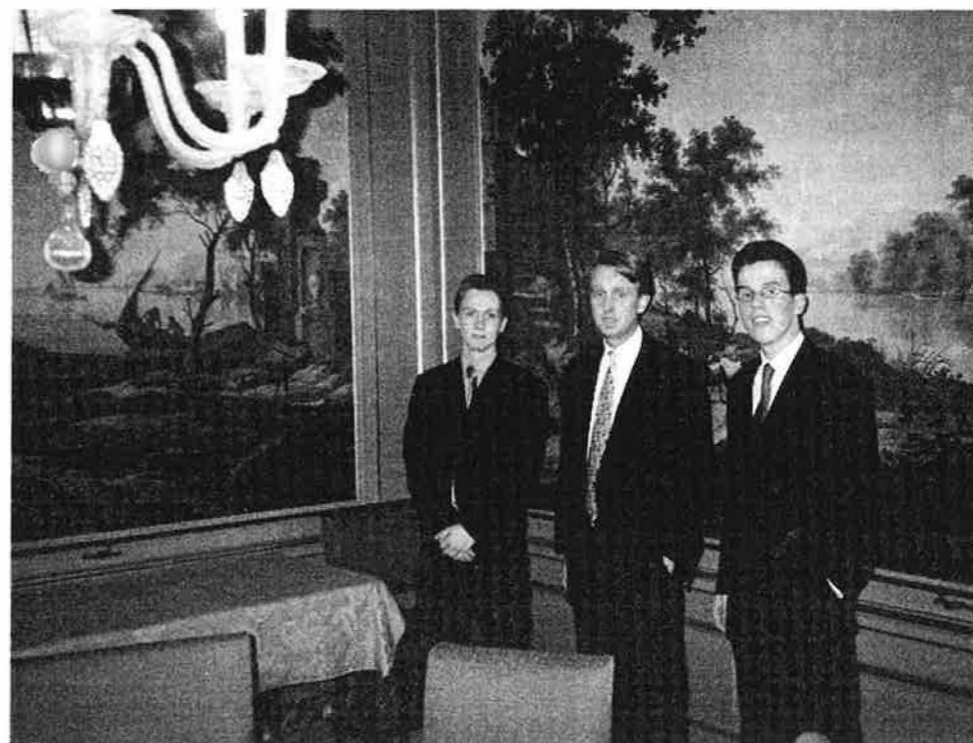
Om economische, politieke maar ook nu ook culturele redenen kunnen de redenen minder sterk worden om samen te werken. Zolang er maar een 'lijn' om ons heen ligt, is dat altijd beter dan geen 'lijn'. Het tempo ligt op dit moment hoog, ook intern. Dat heeft toch te maken met de kenniseconomie-top, met het

befesef dat we moeten gaan nadenken over de positie van Europa op het gebied van de kenniseconomie. Wat draagt Europa bij aan onze positie in de wereld hierin. Het is niet alleen een optel en aftrek-som van de interne markt.

In hoeverre wordt gekeken naar mensen die het niet met de EU eens zijn?

Dat is van het grootste belang als je met zoiets bezig bent als Europa. Mensen moeten de uitbreiding 'mee kunnen maken'. Vanuit het kabinet zijn er ook initiatieven om mensen er een mening over te laten vormen. In Nederland bestaat misschien wel twijfel bestaat over Brussel, over de Europese instituties, maar ik heb het idee dat men wel positief staat tegenover de Europese samenwerking

U gaf aan dat de left-overs van Amsterdam niet centraal moeten staan in de IGC maar de kern-doelstellingen als democratie, efficiency en effectiviteit. Dat zijn prachtige begrippen maar de burger zal vragen hoe dat concreet gemaakt wordt?

De interne bestuursstructuur is voor grote groepen mensen nooit concreet te maken en de illusie dat dat wel mogelijk is heb ik niet. Je moet zorgen dat het werkt, Europa moet blijven presteren want dat zien mensen. Als het gaat over stabiliteit van Europa, over welvaart, over milieuvervuiling of grensoverschrijdende criminaliteit, daar rekenen mensen Europa wel over af. De ambitie van Europa lift ook op deze gebieden. Het systeem, dat zit onder de motorkap en moet daar blijven.

Bij de uitbreiding komt een land als Polen, waar twee-en-twintig procent van de bevolking in de landbouw werkt. Zijn beleidsaanpassingen niet nodig?

Landen zullen toch door een transformatie heen moeten. Ook als ze aansluiting zoeken bij de wereldmarkt moeten ze dat toch doen op de manier van de Europese Unie, aangepast aan de EU maar ook met hulp van de Europese Unie. Voor hen is dat ook de beste weg op weg naar een modernere industrie, met moderne diensten. Hier willen en moeten ze toch naar toe bewegen, maar op de

manier en met de steun van de Europese Unie. De interne markt, straks met 500 miljoen mensen, kan met dezelfde principes door. Over landbouwbeleid en structuurbeleid zal wel nagedacht moeten worden.

Zelf moet ik denken aan het toepassen van beleid van een stad als Breda op een stad als Rotterdam? Het beleid moet voor die grotere groep dan maar gaan gelden?

Het zijn verschillende dingen. De interne markt is het vrijmaken en opzetten van normen en standaards. Het maakt niet uit voor hoeveel die gaan gelden. Dan heb je nog beleid waarvan je je moet afvragen of dat op de schaal van de nieuwe unie ongewijzigd moet blijven, zoals landbouwbeleid en structuur- en cohesiebeleid. Je hebt ook nog, economisch en sociaal beleid in de vorm van samenwerking en concurrentie. Ook daar maakt het niet uit hoeveel landen mee doen. Het laboratorium wordt als het ware alleen maar groter. Het aantal steden waarvan je kunt leren wordt alleen maar groter.

Wat zijn nu de criteria om een land op te nemen in de Europese Unie. Europa staat of valt bijvoorbeeld niet bij het toetreden van Malta. Waarom niet bijvoorbeeld de Oekraïne?

Malta hoort bij Europa en heeft het ontwikkelingsniveau dat daarbij hoort. De Oekraïne is een voormalige sovjetrepubliek, waarvan duidelijk is dat qua ontwikkelingsniveau ze nog heel ver weg is. Ik sluit niet uit dat over twintig of dertig jaar dezelfde discussie over toetreding plaats zal vinden als die nu plaats vindt over Polen of Bulgarije. Op dit moment is dat nog te ver weg. Toen we met zes landen begonnen, wie had ooit gedacht dat Portugal lid zou worden. Wie had ooit gedacht dat de muur zou vallen. De Oekraïne heeft gevraagd om lid te worden maar de Unie heeft gezegd dat dat nog te vroeg is. Dat